

Voorbeeldzorgplan Mondzorg

Voorbeeldzorgplannen

Dit voorbeeldzorgplan is met nadruk een *voorbeeldzorgplan* en geen *standaardzorgplan*.

Verpleegkundigen en verzorgenden kunnen het plan als hulpmiddel gebruiken bij het assessment en

bij de uitvoering van de zorg. Met dit plan maak je een plan op maat voor een individuele cliënt.

Dit betekent dat je bewust kiest wat wel of niet van toepassing is. Het voorbeeldzorgplan combineert de Omaha-systematiek met inhoudelijke landelijke richtlijnen en expertise uit het veld. Naast gebied-soort actie-actievlak staan in de specificatie puntsgewijs de relevante onderdelen van deze landelijke richtlijnen. Zo gebruik je als zorgmedewerker niet alleen de Omaha-systematiek, maar neem je ook op een eenvoudige en snelle manier kennis van de actuele standaarden en toets je je individuele zorgplan met het voorbeeldzorgplan en de actuele kennis.

Werkwijze

Het voorbeeldzorgplan omvat alle mogelijke aandachtsgebieden met alle mogelijke interventies. Dit zijn er dus veel. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat alle aandachtsvelden en interventies worden overgenomen in een individueel zorgplan. Per onderdeel kijkt de zorgmedewerker wat wel en niet past bij de eigen cliënt in zijn context. Ook kan de zorgmedewerker de specificaties aanpassen voor het op maat maken van het plan. Omaha zorgt voor eenheid van taal en het gebruik van voorbeeldzorgplannen stimuleert dit nog verder. Maar geen cliënt is hetzelfde, dus het blijft zaak dat verpleegkundigen en verzorgenden goed kijken naar de cliënt en blijven nadenken over de zorg. Het voorbeeldzorgplan kan daarbij dienen als ondersteuning, niet om te sturen.

Er zijn voorbeeldzorgplannen beschikbaar van ruim 20 veelvoorkomende onderwerpen in de VVT. We hebben ze gemaakt met (wijk)verpleegkundigen van Allertzorg, Amstelring, Buurtzorg, Marente, Surplus, Thebe, Zorgaccent en Zorgbalans. De voorbeeldzorgplannen zijn alleen beschikbaar voor leden van de stichting Omaha System Support en te downloaden via het ledendeel op www.omahasystem.nl.

Voorbeeldzorgplan Mondzorg

Gebied	Soort actie	Actievlak	Specificatie
Psychosociaal domein			
<i>Mantelzorg/zorg voor kind of huisgenoot</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Persoonlijke hygiëne	Instructie en informatie mantelzorg: <ul style="list-style-type: none"> • Belang van goede mondzorg • Belang van bezoek tandarts en mondhygiënist • Gevolgen van slechte mondgezondheid (onder andere slechte adem, pijn, mondinfectie, slecht eten, ondervoeding) • Geef instructie over mondzorg: zie Mondgezondheid/ Behandelen/ Persoonlijke hygiëne
<i>Sociaal contact</i>	MB Monitoren / Bewaken	Welzijn	Signaleren: <ul style="list-style-type: none"> • Minder sociaal contact door slechte adem • Zo nodig oorzaak achterhalen en advies geven
<i>Sociaal contact</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Welzijn	Adviseren bij slechte adem: <ul style="list-style-type: none"> • een slechte adem is voornamelijk het gevolg van tongbeslag (door niet goed meer kunnen slikken en/of een droge mond) • door de droge mond blijven voedselresten en daardoor ook veel bacteriën langer in de mondholte aanwezig Maatregelen bij een slechte adem: <ul style="list-style-type: none"> • Laat de cliënt regelmatig water drinken • reinig de tong met een tongscraper (doe dit niet bij cliënten met een kwetsbare slijmvlies, bijv. ten gevolge van chemo- of radiotherapie) • overweeg het gebruik van een gorgelmiddel of mondspray • stimuleer de speekselproductie door (suikervrije) snoepjes, kauwgom en kauwen op ananasblokjes
Fysiologisch domein			

<i>Mondgezondheid</i>	CM Case-managen	Continuïteit van zorg	Samenwerking met/verwijzing naar andere disciplines: onder andere tandarts, mondhygiënist, tandprotheticus
<i>Mondgezondheid</i>	MB Monitoren / Bewaken	Signalen/symptomen – fysiek	<p>Aandacht voor gebitsprothese en eigen gebit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij prothese: past prothese goed en kan cliënt er goed mee eten? • Bij eigen gebit: zijn er tandproblemen (onder andere cariës) <p>Inspectie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verhemelte, tong, wangen, mondbodem op pijnlijke plekjes <p>Signaleren van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mondinfecties • Slecht eten <p>Gebruik: screeningsinstrument DMNV! of OHAT.</p>
<i>Mondgezondheid</i>	B Behandelen en procedures toepassen	Persoonlijke hygiëne	<p>Goede mondzorg volgens richtlijn Mondzorg:</p> <p>Reiniging eigen gebit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poets tanden, tandvlees en overige slijmvliezen 2x daags (of 1x daags zeer grondig) met fluoridehoudende tandpasta, liefst met elektrische tandenborstel • Reinig ruimte tussen tanden ten minste 1x per week, maar bij voorkeur dagelijks, met ragers, tandenstokers, flossdraad of elektrische waterflosser <p>Onderhoud implantaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poets implantaten en weefsel rond implantaat met tandenborstel • Op voorschrift van tandarts of mondhygiënist chloorhexidine rondom implantaten aanbrengen <p>Mondverzorging bij gebitsprothese:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebitsprothese 2x daags schoonmaken (tandenborstel, water en vloeibare zeep) • 's Nachts droog in schoon en open gebitsprothesebakje bewaren en 's ochtends afspoelen en vochtig in de mond (laten) plaatsen • Slijmvliezen met zachte tandenborstel of vochtige gazen reinigen <p>Tong reinigen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op voorschrift van tandarts of mondhygiënist tong reinigen met tongschraper <p>Wanneer goed tandenpoetsen niet mogelijk is:</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • Op voorschrift van de tandarts of mondhygiënist cliënt laten spoelen met 0,12% chloorhexidine • Als ook dat niet (meer) lukt, chloorhexidine aanbrengen • Cliënten met een hoog cariërisico in overleg met tandarts of mondhygiënist laten spoelen met fluorideoplossing. <p>Let op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laat cliënt zitten of als dat niet mogelijk is, in zijligging liggen • Bij slikproblemen geen tandpasta, water of andere spoelmiddelen gebruiken
<i>Mondgezondheid</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Zorg door arts/ specialist	<p>Stimuleren regelmatige controle door tandarts/tandprotheticus/mondhygiënist:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1x per jaar bij gebitsprothese (prothese past niet goed meer door verandering/vermindering van kaakbot) • 2x per jaar bij eigen gebit
<i>Mondgezondheid</i>	B Behandelen en procedures toepassen	Zorg in de laatste levensfase	<p>Pijnbestrijding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pijnbestrijding in overleg met arts <p>Mondverzorging:</p> <p><i>Bestrijding ongemak:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestrijding droge mond met mondverfrissende middelen (onder andere ijslollies, spoelvloeistoffen of vochtige wattenstaven) • Lippen insmeren met vaseline <p><i>Stimulatie van de speekselproductie door:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • (Suikervrije) snoepjes of kauwgum • Ananasblokjes (bevat slijmoplossende enzymen) • Mondspoelen bijvoorbeeld met Biotene of Zendium • Koolzuurhoudende dranken • Acupunctuur en elektrostimulatie indien beschikbaar <p><i>Speekselsubstituten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Water • Kleine slokjes water drinken • Mondspoeling of mondspray met een zoutoplossing • Zuigen op ijssnippers of ijsblokjes • Kunstspeeksels

			<ul style="list-style-type: none"> • Mondbevochtingsproducten (gel en spray) • Caphosol® (oververzadigde calciumfosfaat oplossing) <p><i>Voorkomen van slechte laatste herinnering:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestrijden van slechte adem • Aandacht voor wel/niet dragen van gebitsprothese; kan belastend zijn • In overleg met familie na overlijden prothese terugplaatsen
<i>Pijn</i>	MB Monitoren / Bewaken	Signalen/symptomen-fysiek	<p>Bij (non-verbale) signalen van pijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inspecteer mondholte • Non-verbale signalen: veranderd gedrag, vermindering eetlust en gewichtsverlies
Gebied	Soort actie	Actievlak	Specificatie
Gezondheids-gerelateerd gedragsdomein			
<i>Medicatie</i>	MB Monitoren / Bewaken	Medicatie werking en bijwerkingen	<p>Signaleren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bijwerkingen, onder andere droge mond, schimmels, smaakverandering, slechte adem en tandvleeszwelling • Mondinfecties • Slecht eten <p>Inspectie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verhemelte, tong, wangen, mondbodem op pijnlijke plekjes <p>Gebruik: screeningsinstrument DMNV! of OHAT.</p>
<i>Medicatie</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Medicatie werking en bijwerkingen	<p>Adviseren bij (gevoel van) droge mond</p> <p><i>Stimulatie van de speekselproductie door:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • (Suikervrije) snoepjes of kauwgum • Ananasblokjes (bevat slijmoplossende enzymen) • Mondspoelen bijvoorbeeld met Biotene of Zendium • Koolzuurhoudende dranken • Acupunctuur en elektrostimulatie indien beschikbaar <p><i>Speekselsubstituten:</i></p>

			<ul style="list-style-type: none"> • Water • Kleine slokjes water drinken • Mondspoeling of mondspray met een zoutoplossing • Zuigen op ijssnippers of ijsblokjes • Kunstspeeksels • Mondbevochtingsproducten (gel en spray) • Caphosol® (oververzadigde calciumfosfaat oplossing) <p>Adviseren bij schimmelvorming:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lokaal werkende medicatie (antimycoticum) • 's nachts gebitsprothese niet in de mond dragen • 's avonds gebitsprothese goed reinigen, eventueel met chloorhexidine oplossing om re-infectie tegen te gaan • 's nachts gebitsprothese droog opbergen.
<i>Voeding</i>	AIB Adviseren / Instrueren / Begeleiden	Signalen/symptomen – fysiek	Bij slechte mondgezondheid aanpassen voedingspatroon en mond vochtig houden

Richtlijnen:

[Richtlijnen mondzorg](#)

[Richtlijn Klachten van de mond, IKNL, 2010](#)

Vilans KICK-protocollen

[De mond niet vergeten!](#) goede mondzorg voor kwetsbare ouderen in de thuissituatie

[Oral Health Assessment Tool \(OHAT\)](#), Instrument om mondgezondheid oudere te meten